

under pressure

Facts of socialist architecture in Albania

Exhibition Space "Gino Valle" 27.06 > 21.07.17

Cotonificio veneziano, Dorsoduro 2196, 30123, Venice

Date:	--.06.2017
Published in:	IUAV Università di Venezia
Title:	UNDER PRESSURE - Facts of socialist architecture in Albania
Language:	English / Italian
Link:	http://www.iuav.it/Ateneo1/eventi-del/2017/Under-Pres/index.htm

I Università Iuav
 U di Venezia
 A
 V ATENEO

UNDER PRESSURE – Facts of socialist architecture in Albania

mostra a cura di curated by
Gjergji Islami, Denda Veizaj, Gjergj Thomai, Polytechnic University of Tirana;
Enrico Fontanari, Università Iuav di Venezia

concept grafico e design/graphic concept and design
Ana Pekmezzi

con l'attenzione di with the special attention of
Andrea Maliquan, rettore/rector, Polytechnic University of Tirana

partecipano all'inaugurazione/participating in the opening ceremony
Andrea Maliquan, rettore/rector, Polytechnic University of Tirana
Alberto Ferrienga, rettore/rector Università Iuav di venezia
Gjergji Islami, Polytechnic University of Tirana
Enrico Fontanari, Università Iuav di Venezia

UNDER PRESSURE
Facts of socialist architecture in Albania

This is an effort to envisage the reality of communist Albania by using architecture as a decoding tool. The exhibition invites the visitor to read a storyline, which is neither chronological nor built on sequential facts. Constructing a path would constitute in a way a biased approach or a perspective by the authors. The exhibited material aims to neutralize any possible level of pre-interpretation, which drives the visitor towards his personal exploring and experiential paths into an unknown context.

The generic theme of the exhibition consists in illustrating the many forms of dialogue established between architecture and political power, portraying at the same time a dichotomy that is mirrored throughout the creative process of the architect.

Given the Albanian context, how was architecture impacted by the pressure modeled from ideology and communist propaganda? The answer is revealed through an episodic collage that exposes pieces of distorted, bended or overlapped realities. Eight episodes are served to illustrate the puzzle; Ideology and design, Approach and Image, Standardized design, Prefabrication, Dissidence (?), Atheism, The National Form, and Architecture as communication tool.

Through these thematic etudes it is legible how, in many cases, architecture is transformed into a medium, enabling communication between the political power and citizens. Architectural or urban entities become the ground upon which the propaganda is materialized into form or space, and where ideology continuously models the artistic worldview.

mostra realizzata con il
supporto di
Polytechnic University of
Tirana
Università Iuav di Venezia,
Central Technical
Construction Archive

28 giugno > 21 luglio 2017
28 June > 21 July 2017
Cotonificio, Sala Gino Valle
lun > ven/mon > frn, 9 > 19

inaugurazione
opening ceremony
27 giugno 2017, ore 17

[poster >>](#)
[leaflet >>](#)

Università Iuav di Venezia – Santa Croce 191 Tolentini 30135 Venezia   [> contatti | PEC | sedi](#)   [> credits](#)

Date:	03.07.2017
Published in:	Area – rivista di architettura e arti del progetto
Title:	UNDER PRESSURE Facts of socialist architecture in Albania
Language:	English / Italian
Link:	https://www.area-arch.it/en/under-pressure-facts-of-socialist-architecture-in-albania/

area

Archinfo.it | [f](#) [t](#) [g](#)

Archive Projects Bagno design Design Focus Itinerary Competitions Books Events & Exhibitions

IT EN

Home » Events & Exhibitions » UNDER PRESSURE Facts of socialist architecture in Albania

Subscribe
Web Newsstand

UNDER PRESSURE Facts of socialist architecture in Albania

Redazione di Area - 3 July 2017

[f](#) [t](#) [g](#) [p](#) [in](#) [e](#)

location: IUAV University of Venice, 'Gino Valle' Exhibition Space, Cotonificio Veneziano, Dorsoduro 2196, 30123 Venice, Italy

The architecture of Albania during the communist regime comes for the first time into the attention of an international audience with the exhibition "Under Pressure - Facts of socialist architecture in Albania" opened in Venice, Italy from June 27 to July 21, 2017. The exhibition is based on a research conducted in the Polytechnic University of Tirana during the last three years, which aims to open the debate about pressure and design, ideology and architecture in one of the most isolated communist realities in the world. The exhibition is supported by IUAV, university of Venice, which is hosting the event and encouraging the debate about the unknown reality of Albanian architecture.

→ Web Newsstand

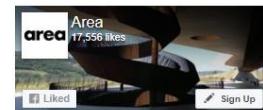
Facebook

area Area

Dalla collaborazione tra Fritsjurgens BV e ...
See More

Porte a bilico Fritsjurgens | Area

area-arch.it.
Sono porte a battente o pareti in movimento: i sistemi a bilico di Fritsjurgens: ruotano attorno all'asse verticale e possono essere aperti con semplicità.

architect:

year:

location:

firm:

projects search

Mandaci

Date:	04.07.2017
Published in:	Gazeta Shqiptare
Title:	ARKITEKTURA NEN PRESION / Elementët komunistë që veshën ndërtimet shqiptare
Journalist:	Fatmira Nikollı
Language:	Albanian
Link:	http://www.gsh.al/2017/07/04/arkitektura-nen-presion-elementet-komuniste-qe-veshen-ndertimet-shqiptare/

Focus Press: | Kontakt | Kush jemi ne | 13/07/2017

GAZETA SHQIPTARE

www.gsh.al

Kryesore Aktualitet Politikë Sociale – Ekonomi Kulturë Sport Bota Show-Bizz Mix Dossier Komente

Fillimi Suplemente Horoskopi Shtypi i dites 20 vite më parë Media Speciale Intervista Foto-galeri Gazeta PDF

Publikuar : 04/07/2017 Kulturë | Postimet

E fundit Me te lexuarat Komentet

Horoskopi i datës 13 korrik 2017 by gah.al - No Comment

Një pulë në katër ditë... by gah.al - No Comment

20 VITE ME PARE – 13 korrik 1997 by gah.al - No Comment

Gazetarja: S'ka asgjë të keq që Rama vesh atlete, jeni të gjithë shpirtgushtë! by gah.al - No Comment

Edi Rama reagon pas mesnate përl "listen e zezë": Katundi politiko-mediatik, nuk keni parë gjë akoma! by gah.al - No Comment

ARKITEKTURA NËN PRESION / Elementët komunistë që veshën ndërtimet shqiptare

I Università Iuav di Venezia UAT A V

UPT

MU

BEJ SHARE TAGS

UNDER PRESSURE

Facts of socialist architecture in Albania

mostra a cura di: Gjergji Islami, Denada Veizaj, Gjergji Thomai,
Ana Peimed, Politecnico di Trieste
con il contributo di: Andrea Maligari, rettore del Politecnico di Trieste
realizzata con il supporto di: Politecnico di Trieste, Università Iuav di Venezia,
Central Technical Construction Academy

inaugurazione 27 giugno 2017, ore 17
partecipano: Andrea Maligari, rettore Politecnico di Trieste; Alberto Ferlinga, rettore Università Iuav di Venezia; Gjergji Islami Politecnico di Trieste; Enrico Fontanari Università Iuav di Venezia

28.6 > 21.7.2017 cotonificio sala Gino Valle

Fatmira Nikollı

HB

HYSENBELLIU GROUP

Birra Korca

Hotel Prestigj

Pallati i Kongreseve, muzeu "Enver Hoxha" (Piramida), mozaiku "Shqipëria", Pallati i Sportit në Elbasan, Vlorë dhe Korçë, spitale... Duke marrë mbi vete edhe barrën e përcjelljes së ideve socialiste dhe proletare, arkitektura nën presionin e realizmit socialist shpërfaqtë një stil që i referohet eklekticizmit dhe estetikës së arkitekturës neoklasike si imazhi i qyteteve të reja socialiste. "UNDER PRESSURE-Facts of Socialist architecture in Albania" është titulluar eksposita e celur në Venecia, Itali, prej 27 qershorit deri më 21 korrik 2017. Ajo është realizuar nga Gjergji Islami, Denada Veizaj, Gjergji Thomai dhe Enrico Fontanari.

Date:	04.07.2017
Published in:	Gazeta Shqiptare
Title:	ARKITEKTURA NËN PRESION / Elementët komunistë që veshën ndërtimet shqiptare
Journalist:	Fatmira Nikoll
Language:	Albanian

GAZETA SHQIPTARE E martë 4 Korrik 2017 **KULTURE - 17**

EKSPozita

Pallati i Kongreseve, muzeu "Enver Hoxha" (Piramida), muzeku "Shqipëria", Pallati i Sportit në Elbasan, Vlorë duke Korrë, spitalë... Duke marrë mbi vete edhe barriq e përcjeljes së ideve socialiste dhe provara, arkitektura nën presionit e realizimit socialist shperqafë një stil që i referohet eklektizmit dhe estetikës së arkitekturës neoklasike si imazhi i qyteteve të reja socialiste.

"UNDER PRESSURE-Facts of Socialist architecture in Albania" është titulli i ekspozita e cular në Venecia, Itali, prej 27 gershor deri më 21 korrik 2017. Ajo është realizuar nga Gjergj Islami, Denada Veizaj, Gjergj Thomaçi, Enrico Fontanari.

Arkitektura e perëndihës se komunitatit në Shqipëri vendoset për herë të parë nën fokusin e një audience ndërkombëtarë, pas një pune kërkimore s'vjeçare të Universitetit Politeknik të Tiranës. Hulumtimi, kërkohet të mësojë më shumë dhe të hape debat mbi trysnë dhe projektimin, mbi ideologjinë dhe arkitekturën, në një rregullim me të izoluar komunitetin në botë. Universiteti i Venecias, IUAV, ka mbështetur dhe mëritur ekspozitën, duke shfaqur interes e duke inkurruar debat mbi realitetin e panjohur të arkitekturës shqiptare. Tema e përgjithëse e ekspozites mbetet e lirë, formave të shumta të dialogut të vendosur mes arkitekturës dhe pushitjet, duke luar qasur realitetit të Shqipërisë komuniste duke përdorur arkitekturën si mjet deshifruar.

Si undika arkitektura e Shqipërisë nga trysnia e kohës, e cilë më shumë i modellohet nga propaganda dhe ideologjia komuniste? Përgjigjja vjen përmes një kolazhi episodesh që nxjerin në drithë pjesëza realitetit të deformatuar, të përthyera apo të mbivendosura. Tetë etyde ilustruese mozaikun "Idëologjia dhe projektimi, Qasia dhe imazhi, Tipizimi, Parafabrikimi, Dëshidencia", Atelizmi, Forma Kombeatore dhe Arkitektura si mjet komunikimi.

ETYDET SÌ KARAKTERISTIKA TE ARKITEKTURËS

Grupi realitezës ekspozitës, Gjergj Islami, Denada Veizaj, Gjergj Thomaçi, Enrico Fontanari, përmes etydeve kanë ofruar edhe elemente përfaqueshës së arkitekturës nën presion.

Mbi "Qasen dhe imazhin" shënojnë se mundrysimet politike mesin e vinte 50, në BS fillon edhe lëvizja drejt arkitekturës racionalë, e cila do të zhvillohet në mësin e vinte 70. "Përkësish në këtë perëndihë, fillot lufta ndaj liberalizimit që shfajtësojte të modernizmit, duke ljuftuar ashpër qëdo influencë nga arkitektura perëndimore edhe udhëhequr nga parimet e modernizmit. Arkitektura i rikthehet kërkimit ideologjik për Kombeatore, duke përmbytjë Socialiste" duke krijuar tipare të përzgjedhur shpeshishës projekte të suksesshme të duke i shumësi i shuar ato qytete të ndryshme të vendit. Projektit e shkollave tipe bëhet përvetësuar që i përfektuan në institutet shtetërore të projektit, sot ndodhen kudo në Shqipëri. "Tipizimit nuk i shpejtuan as ndërtesa të rendësishëm publike, që kanë impikt më të përhershëm urbane, duke imazhën e qytetive. Në ekspozitëm janë paraqitur pallata e sportit në Korrë (1973), Vlorë (1978) dhe Elbasan (1978-1980), ku është përdorur i njëjtë projekt, duke bërë modifikime minimale sipas nevojave specifike për secilin qytet".

Mbi "Parafabrikimin" del në pah se fabrika e prodhimit të 2000 apartamenteve në vit e 1967 në Tiranë dhe funksionoi për më shumë se 10 vite. Prej këtë, plakat e betonit përpërgatiti transportoheshin për t'u montuar në kantieret e qyteteve të ndryshme të Shqipërisë. Mendohet se sot janë mbi 20.000 apartamente ndërtuara me këtë teknologji, që strehojnë rreth 3% të popullisë së vendit.

Eksperimentet e para për parafabrikimin e bancesave u kryen në gjysmën e dytë të viteve 70. "Ateizi" nuk mund të mbetet i pareklluar në arkitekturë, herë duke shikëmogur e herë duke ribëri së dyti, tanimë me forma të reja që fshihin të vjetra, projektet e kahershme dhe godinat ekzistuese.

"Në vitin 1967 pushteti komunisti nisi luftët kundër fassë. Kjo lëvizje synonte zhdukjen e besimeve fetare dhe zakoneve praparacione që pengonin përparrimin dhe zhvillimin e shqiptarës së shqiptarët. Ndërtueset fetares ishin gjithnjës.

ARKITEKTURA NËN PRESION

Elementët komunistë që veshën ndërtimet shqiptare

Çelet në Venecia ekspozita e ndërtesave të ndërtuara si mishërim ideologjik

Under Pressure

Posterat e ekspozitës

70. "Teknologjia e përdorur u soll nga Kina, atëj e vetme e Shqipërisë pas prishjes së maradhënieve me BRSS-në 1961. Specialistët kinezë, asistuan ata vendas deri në vitin 1978, kur Shqipëri u dhë te ndëpriste marrëdhënim politikë edhe të jera u transformuan në magazina bujqësore dhe stalla apo, në rastin më të mirë, në ndërtesa me funksione sociokulturore apo sportive. Kujdes i vëçantë pati që të transformohet imazhi i ndërtesave të ashtu pjesë e luftës. Pavarsisht vlerave të tyre historike dhe arkitektomike, mjaft ndërtesa u shemben dhe mjaft të jera u transformuan në tyre prodhimi masiv i paneleve të parapërgatitura për banesat u udhëhoq nga specialistë vendas. Projekti e hartuar për banesat me panele të parapërgatitura bazoheshin në 4 tipe, mjaft të ngashjmë me njera-tjetren.

"Disidencë?", edhe këtu, megjithëse me pikëpërfye, pati një kohë frikë për guxim. "Në periudhën 65-75 gradualisht filloj të krijojesh një liberalizim që i dedikohet kryesisht reduktimit të vëmendjes së sistemit kundrejt artit dhe arkitekturës. Në këtë kuadër, ata që guxonin me shumë, mundën të theynin kornizat arkitektonike të kohës, duke krijuar veprë që duke shfaqur elemente krijuar të rinx, u kritikuani për përbmajtje moderne", thonë orzatorët e ekspozitës. Sipas tyre, modernizmi, si filozofia e artit të botës perëndimore, ishte një armik që duhej luftuar që në gjënezë, ndoshta edhe kur nuk ekzistonte. Si regim ndal kësaj luftë, pas vitit 1975 shfajt që arkitekturë e cila lidhet më fort vizualisht me parimet e Realizmit Socialist; Forma Kombeatore dhe Përbmajtja Socialiste.

Në fakt, fushata e vleftej 1974-1975 e luftës ndikimive të huaja dhe modernizmit, pjesë e "revolucionit kulturor" (frymëzuar nga Revolucioni Kulturo Kinez), përkoi përvetës fushave të artit edhe arkitekturës. Ndërengat e rreshthet në bankën e të akuzuar ish-in Koco Çomi, Maks Velo, Mauricio Bego, Petrit Kolevica dhe Sokrit Mosko. Volo duke u akuzuar edhe për një seri selljesh të papërshtatshme u burgos, ndërsa të jetët u transferuan në qytete të tjera ose u ulën në detyrë.

"Ateizi" nuk mund të mbetet i pareklluar në arkitekturë, herë duke shikëmogur e herë duke ribëri së dyti, tanimë me forma të reja që fshihin të vjetra, projektet e kahershme dhe godinat ekzistuese.

"Në vitin 1967 pushteti komunisti nisi luftët kundër fassë. Kjo lëvizje synonte zhdukjen e besimeve fetare dhe zakoneve praparacione që pengonin përparrimin dhe zhvillimin e shqiptarës së shqiptarët. Ndërtueset fetares ishin gjithnjës.

Ne pësosim të kemi qëndruar në këtë instalacion si një shqetësje e kujtesës, mbi ngjarjet e 2 korrikut 1990, ku Ylli Bodinaku me kamionin e tij "Skoda LIAZ" kaloi murin rrethues të Ambasadës Gjermane si dhe ngjarjet që vijnan me veshimin, në ambasadë të shqiptarëve, që kërkimin t'i shpëtonin sistemit diktatorial në venë "Ishin dijet vërtet dramatikë ato të korrikut të vitit 1990", - shpreh ambasadore Susanne Schütz, dhe kujto më shumë se 3.000 shqiptarët të cilët rezistuan përreth dyshëmja ditë në kushtet të veshitura në Ambasadën Gjermane. Më 12 korrik 1990, pas ngosicave me qeverisje federale dhe regjimi komunist të asaj kohë, të gjithë u lejan që të largohen për në Gjermani.

Instalacioni artistik "Muri" përkuron jo vetem këtë datë historike, por transmeten të brezitë rrinjë disdhixhën e paetur të parandhësive të tyre përliri dhe demokraci.

"Idia iku chumë e vështirë përtësuar dijka të bukur dbe për t'ë dhëpë Turanës një idë urbane, ku të gjithë qytetarët, shqiptarët dhe të huaj, të vizitojnë një histori që ka ndryshuar regjimin komunist, duke shtellë në demokraci", tha Eljan Tanini.

"Mirënjohja më e madhe i shkron Ylli Bodinaku, që ishtë një zërat më e guximshëm dhe një nga personazhet më e guximshëm të Tiranës së asaj kohë", tha kreu i bashkisë. "Hroi ishte një mjeri i tijeshit, i cilëi merrte fajtë raga dëshira për të ndërruar një sistem dëshira për të ndërruar një regim", - shkoi ai.

Date:	05.07.2017
Published in:	Koha Jonë
Title:	Eksposita në Venecia/ "Nën trysni – Fakte të arkitekturës socialiste në Shqipëri"
Language:	Albanian
Link:	http://www.kohajone.com/2017/07/05/ekspozita-ne-venecia-nen-trysni-fakte-te-arkitekture-sosiale-ne-shqiperi/

Pendesimi i Fundit 038 - 05/07/2017 | Home | Forum | Historiku i Koha Jone

KOHA JONE

CREDINS bank Ne flasin gjithë tuaj!

Eksposita në Venecia/ "Nën trysni – Fakte të arkitekturës socialiste në Shqipëri"

038 - 05/07/2017 | Kultura & D

Universität Iuav di Venezia | Rectorato | UPT | CED | M

Editorial

LAJME NGA BASHKIA TIRANE

Velaj: Tirana nuk funksionon me kundër, por me punë
05/07/2017 Tirana nuk funksionon me kundër, por me punë është shprehur kreu i bashkisë së Tiranës Erion Velaj, pas përfundimit të rikualifikimit urban të blllokut të banimit pranë Pallatit me Shigjetat. [...]

Jazi Fol edhe për Salinën!
05/07/2017 Ish-kryetarja e Kuvendit, Jozefina Topalli ka bërë dje një denomi të pazakontë. "Ka dy muaj që shtëpi imë ruhet nga njëzë se kush hyn dhe kush del të pije kafe. [...]

Ruli Berisha-Rama punonjë për Lulin
04/07/2017 Pas humjes së Partisë Demokratike në zgjedhjet e 25 qershorit, gara përkreun e partisë ka thelluar edhe më shumë përpjek brenda selisë blu. Morenë, Kryesa e PD-së miratoi kandidaturat. [...]

04 53 53 000
www.bankacredins.com
info@bankacredins.com

UNDER PRESSURE

Facts of socialist architecture in Albania

28.6 - 21.7.2017 cotonificio sala Gino Valle

Arhitektura e perdhushë së komunitetit në Shqipëri vendoset pë herë të parë nën fokusin e një audience ndërkombëtar, përmes eksposës "Under Pressure – Facts of socialist architecture in Albania", e hapur në Venecia, Itali, prej 27 qershorit deri më 21 korrik 2017.

Eksposa është vazhdueshme që pune kërkimore 3-vjeçare të Universitetit Politeknik të Tiranës që synon të hapë debatin mëtë trysnjash që projektojnë, ideologjia e arkitekturës, në një nga realitetet më të izoluar komuniteti në botë. Universiteti i Venecias, IUAV, ka mbështetur dhe mësuar eksposën, duke shfaqur interes e duke inkurajuar debatet mbi realitetin e panjohur të arkitekturës shqiptare.

Abstract:
Kjo është një përpjekje për të portretizuar realitetin e Shqipërisë komuniste duke përdorur arkitekturën si një zhdukje. Eksposa fton vizitorët të lexojë një refim i cilës nuk shfaqet as kronologjik dhe as i ndërtuar mbi faktë të rendura. Të zhvilluant të një linje-narrative, në theli, do të ofrojnë një perspektive personale të autorit. Materiali i eksposuar ka përcollin të neutralizoj përvilës më mundshëm para-interpretrimi, duke e roitur vizitorët në rugëtimin e tij personal, në eksplorimin dhe perceptimin e një kontekstit të panjohur.

Tema e përgjithshme e eksposës mbetet ilustrimi i formave të shumta të dialogut të vendosur mes arkitekturës dhe pushimit, duke evidencuar një dikotomi, e cila pasqyrohet në procesin krijues të arkitektit.

Duke kaluar në një nivel më kontekstual lind pyetja: Si u ndihua arkitektura në Shqipëri nga trysnia e kohës, e cila më shumë modelonjë rreth propagandës ideologjike komuniste? Përgjigja ven përmes një kolazhi episodish që njerin në ditë pëseza realitetesh të deformuara, të përhysura apo të mbivendosura. Të etjde istrojnë mozaikun: Ideologjia dhe projektimi, Casja dhe imazhi, Tipizimi, Parafabrikimi, Diadeca (?), Ateizmi, Forma Kombëtare dhe Arkitektura si një komunitet.

Përmes këtyre etydeve tematike bëhet e leuatshme se si në mjaft raste arkitektura transformohet në një mjet që mundson komunikimin mes pushimit dhe qytatit. Emri i arkitekturës apo urbane kthehet ne skena mbi të cilat propaganda materializohet në formë apo hapësirës dhe ku ideologjia modelon vazhdimisht botëkuptimin artistik.

Të pranishëm në ceremoninë e geljes: Alberto Ferleja, Rektor i Universitetit të Venecias IUAV dhe Andrea Malqari, Rektor i Universitetit Politeknik të Tiranës.

Këste akoma më të ulëta

Për kredi personale deri në 2.000.000 lekë.

www.instagram.com/duakredi/ duke aplikuar personalisht
duakredi@unionbank.al duke kontaktuar me email
skype/duakredi@unionbank duke komunikuar me punonjësit e Union Bank

30

REZERVO UDHËTIMIN TËND DHE PËRFITO NJË PAKETË ROAMING DURATË!
PASTA DHE DURATË!
ALBtelecom

Date:	06.07.2017
Published in:	Standard
Title:	Arkitektura e periudhës komuniste në Shqipëri në një ekspozitë në Venecia
Language:	Albanian

standard | E enjte 6 qershor 2017

19 Kulturë

Arkitektura e periudhës komuniste në Shqipëri në një ekspozitë në Venecia

● Ekspozita fton vizitorin të lexojë një rrëfim i cili nuk shfaqet as kronologjik dhe as i ndërtuar mbi fakte të renditura

Arkitektura e periudhës së komunitetit në Shqipëri vendetos për herë të parë nën fokusin e një audience ndërkombëtarë, përmes ekspozitës "Under Pressure – Facts of socialist architecture in Albania", e hapur në Venecia, Itali, prej 27 qershorit deri më 21 korrik 2017. Kjo ekspozitë është realizuar nga Gjergji Islami, Denada Veizaj, Gjergji Thoma, dhe Enrico Fontanari, kanë ofruar edhe elemente përfagues të arkitekturës nën presion. Përmes këtyre etydeve tematike bëhet e lexueshme se si në mjaft raste arkitektura transformohet në një mjet që mundeson komunitetin mes pushteti dhe qytetarit. Entitetet arkitektonike apo urbane kthehen ne skena mbi të cilat propaganda materializohet në formë apo hapësirë diku ku ideologjia modelon vazhdimisht botëkuptimin artistik. Të pranishëm në ceremoninë e çeljes ishin Alberto Ferlenga, Rektor i Universitetit i Venecias IUV, ka mbështetur dhe mirëpritur eksponat, duke shfaqur interes e dëshkuaruar debatin mbi realitetin e panelit të arkitekturës shqiptare. Kjo është një përpjekje për të portretizuar realitetin e Shqipërisë komuniste duke përdorur arkitekturën si mjet kundër.

Ekspozita fton vizitorin të lexojë një rrëfim i cili nuk shfaqet as kronologjik dhe as i ndërtuar mbi fakte të renditura. Te zhvilluan të një linje-narrative, në thelb, do të ofrojnë një perspektive personale të autorëve. Materiali i ekspozituar ka përgjithësisht neutralizuar që do t'i nxitur vizitorin para interpretimit, duke e marrë vizitorin në mungesën e tij personal, në eksplorimin dhe perceptimtin e një konteksti të panjohur. Tema e përgjithshme ekspozitës mbetet i lumeni i formave të shumta të dialogut të vendosur mes arkitekturës dhe pushtetit, duke evidencuar një dikotomi, e cila pasqyrohet në procesin krijuar të arkitektit. Duke kaluar në më nivel më kontekstual lind pyetja: Si u ndikua arkitektura në Shqipëri nga tynsia e kohës, e cila më shtumit modellojesh nga propaganda dhe ideologjia komuniste? Përgjigja vjen përmes një kolazhi episodik që nxjerin në drithë pjesëza

Arkitektura shqiptare në periudhën komuniste

Me perfundimin e luftës së II-së botore, ndryshime rrenjuese u bënë në Shqipëri në strukturën politike shqipërore ekonomike kulturore. Shoqëria shqiptare në mesin e shekullit të XX trashëgol një arkitekturë tradicionale popullore me banesa private që dëi kurrë të mbuluan me çati te rrethuara me oborre, kopshje që mure, si dhe një arkitekturë moderne banimi dhe monumentale. Ajo vuri në jetë shkençen, tekniken, teknologjinë e epokës së re, duke krijuar një arkitekturë racionalë të bëjshësë e lidhur ngushtështë me artet moderne të kohës, si eksploracionizmin, kubizmin, etj. Shtrati i arkitekturës moderne, i formuar gjatë periudhës ndëmjetëse dy lufatë botërore në Tiranës shtëpi me boshthin kryesor Bulvarëndi e Madje hapësirën monumentale "Dopo lavoro" si dhe struktura urbane të arkitekturës moderne evropiane, atë racionallizmit italian të MIAR-it (Movimento Italiano di Architettura

të shumë vilave, hoteleve, bankave, Bashkive të qyteteve, të cilat krijuan shtratin e modernizmit shqiptar në arkitekturë. Në periudhën e komunitetit, urbanistika shqiptare trashëgohet njëkohësisht dhe struktura urbane të arkitekturës moderne evropiane, atë racionallizmit italian të MIAR-it (Movimento Italiano di Architettura

Rationale) te arkitekte italiane si Geraldo Bossio Branzini, sikundër është ajo e qendrës së Tiranës me boshthin kryesor Bulvarëndi e Madje hapësirën monumentale "Dopo lavoro" si dhe struktura urbane e habitatit me vila e banesa sociale tip apartamentesh te realizuar ne lagjet e Tiranës se Re, të Durrësit, Vlorës, etj.

Eda Zari sjell për herë të dytë në Himarë Festivalin 'Jazz and Wine'

Kjo fundjavë do të jetë një fundjavë kushtuar e gjitha Jazzit dhe Verës në Porto Palermo në Himarë. Në mëmëjmen e 7me Korrikut hap dyert edicioni i dytë i festivalit Ndërkombëtar i Jazz-it dhe Verës. Në skenën me qillë e hapur plot plohor vjetës në Porto Palermo, do të rugetojnë artistë të skenes së Jazz-it International. Një nismë e artistës së Jazzit Eda Zari, ky festival qëndron Shqipërinë e buktur që ta zbulojme përmes muzikës. Eda Zari për këtë aktivitet u shprehet: "Festivali do të ftojë ne skenën e tij, artiste shqiptarë nga diaspora dhe trojet e Shqipërisë si dhe nga vendet e tjera të Ballkanit, si Makedonja, Kroacia, apo nga Zelandia

Porto Palermo
JAZZ & WINE
July 7th - 8th

e Re, Bregu i Fildiştë, Kuba, Kolumbi, Gjermania, Holanda, Turqia, etj., duke e kthyer gjirin e Panormos (emri i lashi të Porto Palermos, që do të thotë "vend i mbrojtur") në një port komunikimi përmes muzikës", shprehet Zari njëherësh drejtoren e këtij festivali. Emra që zhesin nga skena ndërkombëtare, e tillë është artistja nga Havana de Cuba, Maryali

Pacheco, pianistja dhe kompozitorja e cilë bashkëpunon me Richard Bona, Omar Sosa dhe perkusionistin e Stingut Rhani Kria. Gjithashtu mbi madhështinë është Jon do të ngjitet artistët e skenes së Jazz-it shqiptar, si pianisti maestro Gent Rushi, Ermal Rodi, saksofonisti i mirenjohur, Enver Muhamedi, kontrabasisti kosovar i sukseshëm në skenar ndërkombëtarë të Jazzit. Nderësia muzika duhet të shijohet nga shprrirat, vera do të jetë shqipëresja besnikë e dy neteve të Festivalit ku do të prezantohen verërat më përfagueshës që vijnë nga Maqedonia, Kosova, Greqia, Gjermania, Franca dhe Italia, shqipuar me traditën e pasur të kulinarisë.

Date:	07.07.2017
Published in:	Shekulli
Title:	Propaganda e arkitekturës së realizmit socialist, në Shqipëri, prezantohet në Itali
Journalist:	Valeria Dedaj
Language:	Albanian
Link:	http://www.shekulli.com.al/propaganda-e-arkitektures-se-realizmit-socialist-ne-shqiperi-prezantohet-ne-itali/

Për reklama kontaktoni | tel. +355 44309210 | cel. +355 69 99 15 785 | reklama@shekulli.com.al | reklamashkulli@hotmail.com

Kreu E fundit Thellë Politikë Kronikë Ekonomi Jetë Kulturë Bota Soft Sport

Propaganda e arkitekturës së realizmit socialist, në Shqipëri, prezantohet në Itali

Gazeta - Jetë

100 Lekë bonus kredit fillestare

Lajmet më tërheqës

Lexuara E Fundit

Propaganda e arkitekturës së realizmit socialist, në Shqipëri, prezantohet në Itali

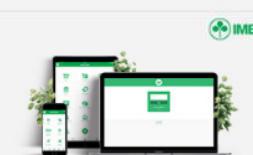
Elidona Syla 07/07/17 10:52

Nga Valeria Dedaj

Arkitektura e periudhës së komunizmit në Shqipëri prezantohet për herë të parë jashtë vendit, në Venecia. Katër arkitektë nëpërmjet tetë etydeve prezantojnë elemente të kohës, si ideologjia dhe projektimi, qasa dhe imazhi. Nuk mungojnë as tipizimi, parafabrikimi, disidenca, ateizmi, Forma Kombëtare dhe Arkitektura, si mjet komunikimi

Në Shqipëri, gjatë realizmit socialist arkitektura prodrohej në institutet dhe zyrat shtetërore të projektit. Këto qendra ishin përgjegjëse për harmin e zbatimin e projekteve, por edhe për përputhshmërinë e tyre me ideologjinë zyrtare të regjimit. Këtë rrëfen arkitektja, Denida Veizaj, në një intervistë për gazeten "Shekulli". Ajo teksta ndalet te arkitektura e vendit tonë, gjatë periudhës së komunizmit në Shqipëri, tregon se si arkitektura transformohej në mjet, që mundosonte komunikimin mes pushtetit dhe qytetarit. Arkitekturë kjo, që prezantohet për herë të parë në një ekspozitë jashtë vendit, (Venecia, të Italisë), "Under Pressure – Facts of socialist architecture in Albania". Denada Veizaj bashkë me arkitektët Gjergji Islami, Gjergj Thomai dhe Enrico Fontanari para tre vitesh nisën hulumtimet e tyre mbi këtë periudhë të zhvillimit të arkitekturës në Shqipëri, duke pasur në fokus fenomenin e parafabrikimit, të parë nëpërmjet tipologjisë së banesës kolektive. Ndërsa, sol që ekspozita e tyre qëndron e hapur në Venecia (21 korrik), dëshira e tyre është që të portretizojnë realitetin e Shqipërisë komuniste, duke përdorur arkitekturën si mjet deshifruesh nga vizitorët.

AlphaWeb

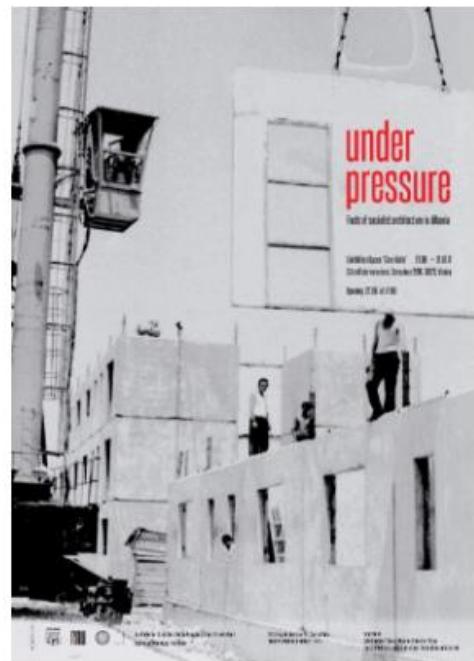
Gjithçka në vetëm një App!

Date:	10.07.2017
Published in:	Ministria e Kulturës – Buletini Informativ
Title:	UNDER PRESSURE – Facts of Socialist architecture in Albania
Language:	Albanian
Link:	http://mailchi.mp/e788f655d6a2/buletini-i-ministrise-se-kultures?e=940f4ff4c6

Mirëseerdhët në buletinin informativ të Ministrisë së Kulturës #24#2017

Nuk ju shfaqet përbajja? Klikoni

UNDER PRESSURE Facts of Socialist architecture in Albania

Arkitektura e periudhës së komunizmit në Shqipëri vendoset për herë të parë në fokusin e një audience ndërkombëtare, përmes ekspozitës "Under Pressure - Facts of socialist architecture in Albania", e hapur në Venecia, Itali, prej 27 qershorit deri më 21 korrik 2017.

Ekspozita është vazhdë e një pune kërkimore 3-vjeçare të Universitetit Politeknik të Tiranës që synon të hanë deputin rreth trysnisë dhe projektimit

17 – 21 korrik 2017,
Prishtinë

"Bota e fëmijëve në GKA"/ Ekspositë

Në Galerinë Kombëtare e Arteve mund të viziton ekspozitën "Bota e fëmijëve në GKA", e cila i kushtohet një publiku të veçantë, krijuarve të vegjël.

23 qershor – 30 korrik 2017,
Galeria Kombëtare e Arteve

"Simpoziumi i Arkitekturës"/ Korçë

Date:	--.07.2017
Published in:	Arkivi Qendoror Teknik i Ndërtimit
Title:	Eksposítë "Under Pressure - Facts of socialist architecture in Albania"
Language:	Albanian
Link:	http://www.aqtn.gov.al/index.php?pg=aktiviteti11

The screenshot shows the header of the AQTN website. It features the logo of the Ministry of Urban Development (Ministria e Zhvillimit Urban) and the acronym A.Q.T.N. Below the logo is the text 'Arkivi Qendoror Teknik i Ndërtimit'. The navigation menu includes links for 'FILLIMI' (Home), 'RRETH NESH' (About Us), 'FONDET ARKIVORE' (Archival Funds), 'NJOFTIME' (Notifications), 'AKTIVITETE' (Events), and 'KONTAKT' (Contact Us). At the bottom of the header, there are links for 'Tel: +355 4 22 47 447', 'Email: info.aqtn@aqtn.gov.al', and 'Client Login'.

Eksposítë "Under Pressure - Facts of socialist architecture in Albania"

Arkitektura e periudhës së komunizmit në Shqipëri vendoset për herë të parë nën fokusin e një audience ndërkombëtarë, përmes eksposítës "Under Pressure - Facts of socialist architecture in Albania", e hapur në Venecia, Itali, prej 27 qershorit deri më 21 korrik 2017. Eksposita është vazhdë e një pune kërkimore 3-vjeçare të Universitetit Politeknik të Tiranës që synon të hapë debatin rreth trysnisë dhe projektimit, ideologjisë dhe arkitekturës, në një nga realitetet me të izoluar komuniste në botë. Universiteti i Venecias, IUAV, ka mbështetur dhe mirëpritur eksposítën, duke shfaqur interes e duke inkurjuar debatin mbi realitetin e panjohur të arkitekturës shqiptare

Të pranishmët në ceremoninë e celjes ishin Andrea Maliqari Rektor i Universitetit Politeknik të Tiranës dhe Alberto Ferlenga, Rektor i Universitetit të Venecias IUAV. Të dy rektoret e vlerësuan eksposítën dhe e konsideruan atë si një hap përparrë në forcimin e bashkëpunimit mes universiteteve përkatëse. Eksposita është një përpjekje për të portretizuar realitetin e Shqipërisë komuniste duke përdorur arkitekturën si mjet deshifruesh.

Tema e përgjithshme e eksposítës mbetet ilustrimi i formave të shumta të dialogut të vendosur mes arkitekturës dhe pushtetit, duke evidencuar një dikotomi, e cila pasqyrohet në procesin krijues të arkitektit. Duke kaluar në një nivel më kontekstual lind pyetja: Si u ndikua arkitektura në Shqipëri nga trysnia e kohës, e cila më së shumti modelohet nga propaganda dhe ideologjia komuniste? Përgjigja vjen përmes një kolazhi episodesh që nxjerrin në dritë pjesët e realizetës të deformuara, të përrhera apo të mbivendosura. Tetë etyde ilustrojnë mozaikun: Ideologjia dhe projektimi, Qasja dhe imazhi, Tipizimi, Parafabrikimi, Disidencia (?), Ateizmi, Forma Kombëtare dhe Arkitektura si mjet komunikimi. Përmes këtyre etydeve tematike bëhet e lexueshme se si në mjaft raste arkitektura transformohet në një mjet që mundëson komunikimin mes pushtetit dhe qytetarit.

Entitetet arkitektonike apo urbane kthehen ne skena mbi të cilat propaganda materializohet në formë apo hapësirë dhe ku ideologjia modelon vazhdimisht botëkuptimin artistik.

Një eksposítë nga:

Gjergj Islami, Denada Vezaj, Gjergj Thomai dhe Enrico Fontanari, Koncepti dhe dizajni grafik: Ana Pekmezi, dhe nën kujdesin e veçantë të: Andrea Maliqari, Rektor i Universitetit Politeknik të Tiranës

Mbështetur nga:

IUAV, Universiteti i Venecias, Universiteti Politeknik i Tiranës, Fakulteti i Arkitekturës dhe Urbanistikës dhe Arkivi Qendoror Teknik i Ndërtimit

Hapësira e eksposimit:

IUAV University of Venice, 'Gino Valle' Exhibition Space, Cotonificio Veneziano, Dorsoduro 2196, 30123 Venice, Italy

Date:	11.07.2017
Published in:	Albanian Daily News
Title:	Architecture as Propaganda Instrument
Language:	English
Link:	http://www.albaniannews.com/index.php?mod=2&idm=14189

REGISTERED USERS ONLY

Albanian Daily News

THE MOST AUTHORITATIVE ALBANIAN SOURCE IN ENGLISH

[Home](#)
[Politics](#)
[Economy](#)
[Current Events](#)
[Social](#)
[Sport](#)
[Op-Ed](#)
[World News](#)
[Contact Us](#)

Architecture as Propaganda Instrument

🔍

The communist-era architecture in Albania became for the first time the epicenter of an international audience through an exhibition titled "Under Pressure - Facts of Socialist Architecture in Albania" that opened in Venice since June 27.

This exhibition, realized by Gjergji Islami, Denada Veizaj, Gjergj Thomai ,Enrico Fontanari, with the concept and the graphic design by Ana Pekmezi, is an effort to portray the communist Albania reality by using the architecture as deciphering instrument.

This project follows a 3-year research work by Tirana Polytechnic University that aims to open a debate on the ideological pressure and influence on the architects in one of the world's most isolated realities. One of the artists' main goals is to show to the public the transformation of architecture into a instrument that enabled power's communication with the citizen.

"Under pressure - Facts of socialist architecture in Albania" will continue to welcome the visitors in Iuav University of Venice until July 21.

Like 5 people like this. Be the first of your friends.

Share 5

Date:	--.07.2017
Published in:	Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa
Title:	Under Pressure. Facts of socialist architecture in Albania
Language:	Italian
Link:	https://www.balcanicaucaso.org/eng/layout/set/print/Appuntamenti/Under-Pressure.-Facts-of-socialist-architecture-in-Albania

Osservatorio Balcani e Caucaso

Under Pressure. Facts of socialist architecture in Albania

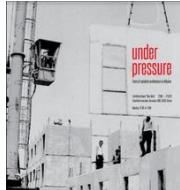
[Appuntamenti](#)

Venezia
Spazio espositivo 'Gino Valle', Cotonificio Veneziano, Dorsoduro 2196
21 July 2017

Organizza: Mostra realizzata con il supporto di: Università IUAV di Venezia Politecnico di Tirana, Facoltà di Architettura e Urbanistica Archivio Centrale Technico della Costruzione

Category: Mostra

Esposizione incentrata sullo scenario dell'architettura albanese durante il regime comunista, ricerca condotta negli ultimi tre anni dall'Università Politecnica di Tirana con l'intento di aprire un dibattito su ideologia e architettura, pressione e design, in una delle realtà comuniste più isolate al mondo; dal 28 giugno al 21 luglio 2017

La mostra invita i visitatori a leggere una trama che non segue né un ordine cronologico né un ragionamento fondato su fatti sequenziali, per evitare di costruire un percorso dall'approccio soggettivo e parziale a seconda della prospettiva degli autori. Il materiale esposto mira piuttosto a neutralizzare qualsiasi possibile livello di pre-interpretazione, per incoraggiare il visitatore verso percorsi di esplorazione e sperimentazione personale all'interno di un contesto sconosciuto.

Il tema generico della mostra permette di illustrare le molte forme di dialogo stabilito tra architettura e potere politico, raffigurando contemporaneamente una dicotomia che viene rispecchiata in tutto il processo creativo dell'architetto. Dato il contesto albanese, come è stata influenzata l'architettura dalla pressione ideologica e dalla propaganda comunista? La risposta è rivelata attraverso un collage frammentato che espone parti di realtà distorte, modificate o sovrapposte. Otto episodi illustrano il puzzle: Ideologia e design, approccio e immagine, progettazione standard, prefabbricazione, dissidenza (?), ateismo, forma nazionale e architettura come strumento

Date:	20.07.2017
Published in:	Faculty of Architecture and Urbanism (UPT)
Title:	Under Pressure - Facts of socialist architecture in Albania
Language:	Albanian / English
Link:	http://fau.edu.al/en/pressure-facts-socialist-architecture-albania/

Faculty of Architecture and Urbanism
Polytechnic University of Tirana

[English ▾](#)

Fakulteti Programs Academic Staff Partners Students Online Sources Search Go

Under Pressure - Facts of socialist architecture in Albania

UNDER PRESSURE - Facts of socialist architecture in Albania

This is an effort to envisage the reality of communist Albania by using architecture as a decoding tool.

The exhibition invites the visitor to read a storyline, which is neither chronological nor built on sequential facts. Constructing a path would constitute in a way a biased approach or a perspective by the authors. The exhibited material aims to neutralize any possible level of pre-interpretation, which drives the visitor towards his personal exploring and experiential paths into an unknown context.

The generic theme of the exhibition consists in illustrating the many forms of dialogue established between architecture and political power, portraying at the same time a dichotomy that is

Date:	21.07.2017
Published in:	Socialist Modernism
Title:	Under Pressure
Language:	English
Link:	https://www.facebook.com/SocModernism/photos/a.367020460107368.1073741828.337958596346888/978919975584077/?type=3

Date:	23.07.2017
Published in:	Ora News (Arkapia)
Title:	Arkitektura nën diktaturë, nga shtëpitë te psikiatritë
Journalist:	Elsa Demo
Language:	Albanian
Link:	http://www.oranews.tv/kultura/arkapia-nga-elsa-demo-arkitektura-nen-diktature-nga-shtepite-te-psikiatrite/

Date:	24.07.2017
Published in:	Dita
Title:	Arkitektura nën diktaturë, nga shtëpitë te psikiatritë
Language:	Albanian
Link:	http://www.gazetadita.al/arkitektura-nen-diktature-nga-shtepite-te-psikiatrite/

The screenshot shows the homepage of DITA (Dita) newspaper. At the top, there's a navigation bar with links like 'KREU', 'OPINION', 'POLITIKË', 'EKONOMI', 'EUROPA/ANALIZË', 'LIFESTYLE', 'BOTË', 'KRONIKË', 'SPORT', 'KULTURË', 'HISTORI', 'DITA TV', and 'KOPERTINA'. Below the navigation is a pink banner with text about roaming packages. The main article headline is 'Arkitektura nën diktaturë, nga shtëpitë te psikiatritë'. The article features a photo of three people (two women and one man) sitting around a table. On the right side of the page, there are sidebar ads for 'TANZGJIDHI!' and 'BËJINI BLERJET SPECIALE'.

Date:	30.07.2017
Published in:	TV Klan
Title:	Arkitektura në periudhën komuniste
Journalist:	Enkelejda Mema
Language:	Albanian
Link:	http://tvklan.al/arkitektura-ne-periudhen-komuniste/

The screenshot shows the homepage of TV Klan HD. The top navigation bar includes links for 'UKT PO MONITORON SITUATEN', 'MURKA - BEST OF', 'SERIOZI - HERALDI - BEKSHIMI NE POLITIKE', and 'MURKA - BEST OF'. Below the navigation is a banner for 'POLITIKE KRONIKE AKTUALITET KOSOVA RAJONI BOTË SPORT KULTURE SHOWBIZ PROGRAME SERIALE TË TJERA ARKIVA KONTAKT'. The main article title is 'Arkitektura në periudhën komuniste'. The video player shows an interview with 'GJERGJI ISLAMI' who is identified as an 'ARKITEKT'. To the right of the video, there are other news snippets and a sidebar for 'EPITECH.'